

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คำร้อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๕๑๕ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเท็จจริง

๑. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ภายใน ๓๐ วันเมื่อเข้ารับตำแหน่ง (กรณีนี้ได้แก่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญ) พ้นจากตำแหน่ง และหลังพ้นจากตำแหน่ง ๑ ปี

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนหน้าแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย โดยพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง

๒. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยมีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งแต่อย่างใด

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ และถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๒ ฉบับ คือ

(๑) หนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ชี้แจงข้อเท็จจริง

(๒) หนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ขอความร่วมมือให้พรรคติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง ฯ

ต่อมาได้รับทราบจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุลที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ถูกจับกุมและถูกจำคุกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั่นทรัพย์สินของประชาชนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาตัดสินว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาและมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุมครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๔. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีมติรับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ฯ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ร้องทราบและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๕. เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เชื่อว่าตนได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว โดยมอบให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นแล้วก็มีได้รับหนังสือทักท้วงจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนแล้ว ส่วนกรณีที่มีได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหลังพ้นจากตำแหน่งนั้น เนื่องจากเข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินอีก ซึ่งเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับได้ไปดำเนินธุรกิจที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และถูกจับกุมโดยศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี และเพิ่งได้รับการปล่อยตัวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญล่าช้า

ข้อกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

... ฯลฯ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจาก

ตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๑๑๕

“เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อพิจารณา

จากข้อเท็จจริง เห็นได้ชัดเจนว่า

๑. กรณีเข้ารับตำแหน่ง พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบในส่วนของตัวเอง ทั้งที่รู้ว่าต้องยื่นและมีเวลาพอที่จะจัดทำให้ถูกต้องได้ แม้จะได้ส่งรายการทรัพย์สินในส่วนของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมาทันกำหนด แต่ปรากฏว่ายื่นเอกสารประกอบในส่วนนี้ก็ไม่ครบถ้วน

๒. กรณีพ้นจากตำแหน่ง พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแต่อย่างใด

ส่วนในช่วงต้นของการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มิได้ส่งคำชี้แจงใดๆ มาซึ่งน่าจะเป็นเพราะถูกจำคุกอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแม้หลังจากถูกปล่อยตัวแล้วศาลก็ยังติดต่อกับผู้ถูกร้องได้ลำบากมาก

อย่างไรก็ดี ผู้ถูกร้องก็ได้ทำคำชี้แจงมาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ แต่คำชี้แจงก็ยังขาดน้ำหนัก เพราะอ้างว่าการยื่นไม่ครบในขณะที่เข้ารับตำแหน่งนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ทักท้วง ทั้งที่ตนเองส่งบัญชีทรัพย์สินส่วนของตัวเองและบุตรได้ทันเวลา จึงเข้าใจว่าได้ยื่นถูกต้องแล้ว ส่วนกรณีที่ไม่ยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่ง เพราะเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่น ซึ่งมีความหมายว่าปฏิเสธไม่รับรู้กฎหมายซึ่งไม่อาจรับฟังได้

คำวินิจฉัย

เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในส่วนของตนเอง เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งที่รู้ว่าต้องยื่น และไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงว่าจงใจไม่ยื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ทั้งที่มีเวลาจะทำได้ก่อนถูกดำเนินคดีในต่างประเทศเพราะเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่น อีกทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญและกระทรวงการต่างประเทศต่างก็เสียเวลาติดตามเรื่องนี้มาช้านานทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก กรณีจึงต้องด้วย มาตรา ๒๕๕ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ส่วนการวินิจฉัยวันพ้นจากตำแหน่งให้นับแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตรวจพบ ว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ เป็นต้นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ